

Insatser finansierade genom samordningsförbund

Återrapportering enligt regleringsbrevet för 2018

Diarienummer: Af-2019/00178847, FK 002673-2018

Datum: 2019-05-17

Uppdraget i regleringsbrevet

Förstärkt stöd för personer som är långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning

Insatser genom samordningsförbunden

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete. Denna del av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 17 maj 2019.

Maria Mindhammar

Överdirektör
Arbetsförmedlingen

Maria Hemström-Hemmingsson

Tf Generaldirektör
Försäkringskassan

Jessica Haagel

Jenny Olsen

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	5
Ett långsiktigt samverkansuppdrag	5
2. Åtgärder i syfte att arbeta för de behovsgrupper myndigheterna ska prioritera	6
Åtgärder inom myndigheterna.....	6
Aktiviteter genom Nationella rådet.....	8
3. Resultatredovisning av data registrerad i SUS	9
Totalt antal finansierade insatser under 2018	10
Antalet insatser för unga med aktivitetsersättning	10
Antalet insatser för sjukskrivna	11
Färre insatser för unga med funktionsnedsättning	11
4. Övergripande beskrivning av individerna som deltog i någon förbundsfinansierad insats under 2018	11
Inga nämnvärda skillnader mellan deltagande kvinnor och män som hade aktivitetsersättning	12
Fler sjukskrivna kvinnor än män i insatser	12
5. Avslutande diskussion	13

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under flera år haft uppdrag i sina regleringsbrev att arbeta och verka för att det genom samordningsförbund skapas insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning.¹

I rapporten redovisas:

- vilka åtgärder som vidtagits inom ramen för uppdraget under 2018
- antal insatser som finansierats av samordningsförbunden för regeringens prioriterade behovsgrupper
- övergripande beskrivning av de individer som deltagit i en insats finansierad av samordningsförbund

Resultatuppföljning för 2018 visar att det totala antalet insatser för behovsgrupperna har minskat jämfört med 2017, men ökat sedan 2016.

Uppföljningen visar också att antalet sjukskrivna individer med sjukpenning som deltagit i en insats finansierad av samordningsförbunden har ökat för varje år, medan antalet unga med aktivitetsersättning ligger på en jämförelsevis konstant nivå.

De sjukskrivna individer som deltagit i en insats har haft sjukpenning i genomsnitt 811 dagar när de startar en insats. En majoritet av dessa är sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa; sju av tio är kvinnor.

Unga med aktivitetsersättning har i genomsnitt haft ersättning i 3,5 år när de startar en insats. Fördelningen mellan kvinnor och män är relativt jämn och även för denna behovsgrupp är psykisk ohälsa dominerade.

Samverkan genom samordningsförbund är ett arbete på lång sikt. Ett uppdrag som ges till två av de fyra samverkansparterna kräver tid och uthållighet för att göra skillnad.

¹ Uppdraget är formulerat på detta sätt, Försäkringskassan har dock ingen vedertagen definition av *långtidssjukskrivna*. Lokala behovsanalyser är vägledande för vilka sjukskrivna personer som får ta del av förbundsfinansierade insatser. I rapporten används fortsättningsvis begreppet *sjukskrivna*.

1. Inledning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under flera år haft uppdrag i sina regleringsbrev att arbeta och verka för att det genom samordningsförbund skapas insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetsersättning) och unga med aktivitetsersättning.

I rapporten redovisas vilka åtgärder som under 2018 vidtagits inom ramen för uppdraget. Rapporten redovisar antal insatser som finansierats av samordningsförbunden för regeringens prioriterade behovsgrupper, antal individer, samt övergripande beskrivning av de individer som deltagit i en insats finansierad av samordningsförbund.

Ett samlat resultat av alla insatser som finansierats genom samordningsförbund under 2018 har av Försäkringskassan redovisats den 28 februari 2019.²

Ett långsiktigt samverkansuppdrag

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har i tidigare återrapporter beskrivit de juridiska och organisatoriska förutsättningar för samordningsförbund som måste beaktas när regeringen ger myndigheterna uppdrag av denna typ.³ Det finns begränsningar i Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans möjligheter att påverka vilka insatser som finansieras av samordningsförbunden. De statliga förbundsmedlemmarna kan inte ensamma besluta om att fler insatser för behovsgrupperna ska finansieras; en nära dialog och en lokal analys av behov tillsammans med övriga parter i samordningsförbunden är en grundläggande förutsättning för prioriteringen.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan tog 2016 fram en gemensam viljeförklaring i syfte att stödja myndigheternas medarbetare att i samverkan genom samordningsförbund verka för att insatser för prioriterade behovsgrupper kommer tillstånd.⁴ I de möten och dialogforum som omgärdar samverkan genom samordningsförbund ska myndigheterna uppmärksamma och arbeta för förstärkt stöd till långtidssjukskrivna och unga. Lokala behovsanalyser ska ligga till grund för vilka personer som är i behov av samordnade insatser för återgång i arbete.

² Svar på regeringsuppdrag - Redovisning av målgrupper och resultat av de insatser som finansieras av samordningsförbund. Dnr: 002673-2018

³ Svar på regleringsbrevsuppdrag - Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/00076439, FK 018015-2016

⁴ Viljeförklaring; Prioritera långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/0008 8917, FK 018015-2016

I åiterrapporten för det här uppdraget gjorde Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för år 2017 bedömningen att den gemensamma viljeförklaringen fortfarande fyller en funktion i dialogen med övriga parter och bidrar till att fokusera på regeringens prioriteringar.⁵ Viljeförklaringen gäller fortfarande och myndigheterna gör bedömningen att den fyller sitt syfte även för 2018.

Myndigheterna har hitintills genomfört uppdraget som ett långsiktigt samverkansuppdrag i samverkan med alla fyra parter (kommun, region, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan). Uppdraget har bedömts kunna göra skillnad i ett längre perspektiv.⁶

2. Åtgärder i syfte att arbeta för de behovsgrupper myndigheterna ska prioritera

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under 2018 fokuserat på att stärka sina medlemsroller i samordningsförbund. Syftet är att bättre kunna nyttja samverkanspotentialen som ges genom lagen om finansiell samordning.⁷ När myndigheterna nyttjar sina möjligheter som medlemmar fullt ut kan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan mer effektivt bidra till att insatser skapas för behovsgrupperna. Myndigheterna har tillsammans och var för sig genomfört ett antal åtgärder under året. De åtgärder som vidtagits har syftat till att utveckla myndigheterna som medlemsparter för att genom samordningsförbund prioritera och finansiera insatser som riktar sig till behovsgrupperna.

I nationella rådet har myndigheterna tillsammans med Sveriges kommuner och landsting och Socialstyrelsen genomfört aktiviteter i syfte att bidra till ökade förutsättningar för samverkan genom samordningsförbund.⁸

Åtgärder inom myndigheterna

Myndighetsgemensamt arbetsgivararbete kring medarbetare i förbundsfinansierade insatser

Under 2018 slutfördes ett myndighetsgemensamt arbetsgivararbete om Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbetsgivarroll i samverkan genom samordningsförbund. Arbetet har lett fram till att myndigheterna i vissa frågor tagit gemensam ställning i syfte att klargöra och förtydliga hur myndigheterna tar ansvar för det arbete som Arbetsförmedlingen respektive Försäkringskassan genom sina uppdrag bidrar med i insatser finansierade av samordningsförbund. Arbetet har också förtydligat myndigheternas arbetsgivaransvar som rör medarbetares arbetsmiljö och säkerhet när förbundsfinansierade insatser genomförs i andra lokaler än myndigheternas egna.

⁵ Svar på regleringsbrevsuppdrag – Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2018-00112077, FK 013705-17

⁶ Svar på regleringsbrevsuppdrag – Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/00076439, FK 018015-2016

⁷ Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser

⁸ Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges kommuner och landsting samt Socialstyrelsen bildade 2008 Nationella råder för finansiell samordning. Rådet behandlar frågor om finansiell samordning som är av övergripande gemensam intresse. Syftet med rådet är också att, i enlighet med regeringens intentioner, ge den legitimitet och förankring som är nödvändig.

Åtgärder inom Arbetsförmedlingen

Att bättre nyttja samverkanspotentialen i lagstiftningen är ett långsiktigt och resurskrävande arbete som kräver kunskap och kompetens inom ett flertal områden. Arbetsförmedlingen konstaterade i återrapporten för 2016 att myndigheten behöver bli bättre på att nyttja den potential att uppnå kund- och samhällsnytta som medlemsrollen i ett samordningsförbund ger.⁹ Under 2018 har Arbetsförmedlingen tagit fram ett inriktningsdokument för chefer och medarbetare som samverkar enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser. Dokumentet är vägledande för hur Arbetsförmedlingen omhändertar uppdrag i regleringsbrev samt hur vi bör tillämpa lagstiftningens möjligheter för att uppnå kund- och samhällsnytta.¹⁰

Åtgärder inom Försäkringskassan

Försäkringskassan har sedan 2013 riktlinjer för hur samverkan genom samordningsförbund ska bedrivas.¹¹ Där framgår att Försäkringskassan ska beakta om det i myndighetens regleringsbrev finns uppdrag att genom samordningsförbunden verka för insatser till specifika behovsgrupper. Riktlinjerna uttrycker också krav på enhetlighet i Försäkringskassans deltagande i samordningsförbund och beskriver hur myndigheten praktiskt ska bidra i samverkansarbetet.

Riktlinjerna reviderades i oktober 2018 och förtydligar bland annat Försäkringskassans arbetsgivaransvar för sina medarbetare i förbundsfinansierade insatser. Där framgår att myndighetens chefer har samma ansvar för sina medarbetares arbetsmiljö oavsett om de arbetar i Försäkringskassans lokaler eller i andra lokaler där förbundsfinansierade insatser bedrivs. Riktlinjerna tydliggör också att de arbetsuppgifter medarbetarna utför ska vara desamma, såväl i grunduppdraget som i samverkan med andra parter. De nationella parterna är eniga om att de arbetsuppgifter som utförs av medarbetare ska ske inom ramen för respektive parts uppdrag. Ur ett legitimitetsperspektiv är det viktigt att Försäkringskassan och övriga parter agerar på ett rättssäkert sätt i samordningsförbund.

Samordningsförbund och övriga parter har på vissa håll uppfattat att de reviderade riktlinjerna medfört att Försäkringskassan minskar sitt engagemang i samordningsförbund. Detta beskrivs till exempel i en nyligen publicerad rapport från Inspektionen för socialförsäkringar.¹² Syftet med riktlinjerna är inte att Försäkringskassan ska dra sig tillbaka i samverkansarbetet utan att myndigheten ska vara delaktig på det sätt som följer av lag och myndighetens instruktioner.¹³ Där anges att Försäkringskassan inte ska bedriva egen rehabiliteringsverksamhet och myndighetens medarbetare ska därför inte utföra arbetsuppgifter som är rehabiliteringsåtgärder. Försäkringskassan

⁹ Svar på regleringsbrevsuppdrag – Åtgärder för att förstärka stödet till långtidssjukrivna och unga med aktivitetsersättning i samverkan genom samordningsförbund. Dnr: Af 2016/00076439, FK 018015-2016

¹⁰ Arbetsförmedlingens inriktningsdokument - Arbetsförmedlingen som medlem i samordningsförbund. Dnr Af-2019/0005 8332

¹¹ Försäkringskassan, *Riktlinjer för samverkan genom samordningsförbund*, Dnr FK 016692-2016

¹² Inspektionen för socialförsäkringar Samordningsförbundens organisering och verksamhet (2019:1)

¹³ 30 kap. 8-11 § socialförsäkringsbalken och förordningen (2009:1174) med instruktionen för Försäkringskassan

ska ha fortsatt dialog med övriga samverkansparter och med samordningsförbund för att förklara bakgrund och syfte med de eventuella förändringar i samverkansarbetet som detta medför lokalt.

Det enda sättet att kunna följa vilka insatser som finansieras genom samordningsförbund och vilka grupper som får ta del av insatser är genom SUS.¹⁴ Som ett led i att öka kvaliteten i SUS-registreringen har Försäkringskassan producerat en ny webbutbildning, som förklarar syftet med SUS och beskriver vikten av att registrera korrekta uppgifter i systemet i rätt tid.

I syfte att få fler sjukskrivna att kunna delta i förberedande insatser finansierade genom samordningsförbund har Försäkringskassan lämnat en framställan om att komplettera sakskareskyddet för arbetsgivare och andra anordnare som tar emot personer som får sjukpenning.¹⁵

I övrigt fortsätter Försäkringskassan med att stärka rollen som aktiv part i samordningsförbund och öka förutsättningarna för ett samlat synsätt och enhetligt agerande. Interna forum finns för erfarenhetsutbyte, kunskapspåfyllnad, dialog om prioriterade behovsgrupper och diskussion om samordningsförbundens verksamhet och resultat. Ett exempel på ett sådant forum är Försäkringskassans årliga regionala finsam dagar för medarbetare som har uppdrag kopplat till samordningsförbund.

Aktiviteter genom Nationella rådet

Nationella rådet ger stöd till samordningsförbunden och bidrar till utveckling och kunskap men har ingen styrande roll. Rådet utgörs av representanter från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Landsting samt Socialstyrelsen.

Syftet med Nationella rådets stöd och aktiviteter är att bidra till att utveckla och förbättra medlemmarnas och samordningsförbundens förutsättningar att samverka genom samordningsförbund.

De aktiviteter som genomförts genom Nationella rådet under 2018 är ett samarbete mellan alla parter på nationell nivå. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att de aktiviteter som genomförts partsgemensamt är en viktig del i samverkansarbetet för att prioritera regeringens behovsgrupper.

Nedan följer exempel på aktiviteter under 2018 genom Nationella Rådet som bedömts ha betydelse för samverkan genom samordningsförbund:

- uppdragsledning av en nationell stödperson i syfte att tillhandahålla ett operativt stöd till samordningsförbunden samt för att erbjuda introduktionsutbildning till nya förbundschefer, ledamöter och andra intressenter

¹⁴ SUS står för Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

¹⁵ Framställning om ändring i förordningen (1980:634) om ersättning av allmänna medelför skada orsakad av deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering mm. Dnr FK15550-2018

- framtagande av en nationell fördjupningsutbildning för förbundschefer med syftet att erbjuda dialog och reflektion kring rollen som förbundschef
- uppdragsledning av en nationell SUS-stödjare som håller i utbildningar riktade till parterna och samordningsförbunden som ett led i att öka kvaliteten samt antalet registreringar i SUS
- framtagande av stödmaterial som rör arbetsmiljö- och säkerhetsarbete i samverkan genom samordningsförbund i vilket de nationella parterna är eniga om att de arbetsuppgifter som utförs av medarbetare ska ske inom ramen för respektive parts uppdrag.
- besökt samordningsförbunds nätverken i syfte att föra dialog och fånga upp frågor av övergripande karaktär samt om det stöd som Nationella rådet tillhandahåller
- genomförande av en nationell Finsamkonferens 17-18 april i syfte att sprida kunskap och lärande exempel om insatser beslutade av samordningsförbund
- arrangemang av nationella förbundscheferdagar för utbyte av erfarenheter mellan samordningsförbund och dess chefer
- medverkan vid seminarier i Almedalen i syfte att ge legitimitet till samverkansformen och sprida lärande exempel.

3. Resultatredovisning av data registrerad i SUS

All uppföljning av de insatser som finansieras genom samordningsförbund sker genom det myndighetsgemensamma uppföljningssystemet SUS. Systemet är riksomfattande och används för såväl lokal och nationell uppföljning som resultatredovisning. Uppgifterna i SUS är en ögonblicksbild och systemet kan inte redovisa effekter av de insatser som finansieras genom samordningsförbund.

Redovisning i detta avsnitt bygger på uppgifter hämtade från SUS under perioden januari - februari 2019 och avser helåret 2018.¹⁶

För att kunna följa hur många insatser för de prioriterade behovsgrupperna som finansierats genom samordningsförbund har Försäkringskassan sedan 2016 årligen ombett samordningsförbunden att i SUS särskilja registreringen för de insatser som riktar sig till långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetsersättning) och unga med aktivitetsersättning.

Uppdraget i regleringsbrevet är att arbeta för att insatser för regeringens prioriterade behovsgrupper finansieras och genomförs. I avsnittets första del redovisas antalet individer i respektive behovsgrupp och därefter antal insatser som finansierats för behovsgrupperna.

Sjukskrivna individer som får ta del av insatser ökar medan antal unga individer med aktivitetsersättning varken ökar eller minskar

I Försäkringskassans helårsredovisning för samordningsförbund, den 28 februari 2018, framgår att totalt antal individer registrerade i SUS för 2018 är 32 715 individer. Av dessa är 19 151 individer registrerade med personuppgifter, varav 55 procent är kvinnor och 45 procent är män¹⁷. Deltagare

¹⁶ Det kan finnas kvalitetsbrister i data från SUS som beror på till exempel under- och efterregistreringar.

¹⁷ Svar på regeringsuppdrag - Redovisning av målgrupper och resultat av de insatser som finansieras av samordningsförbund.
Dnr: 002673-2018

10 Insatser finansierade genom samordningsförbund

med skyddad identitet eller som inte lämnar samtycke registreras anonymt och räknas därmed bara i det totala antalet. Det finns också insatser där parterna på lokal nivå bedömt att det inte är relevant att registrera personuppgifter och i dessa insatser framgår endast uppgift om antal deltagare.

Under 2018 har totalt 2 006 individer med aktivitetssättning tagit del av någon förbundsfinansierad insats. Av dessa har 52 procent startat en insats någon gång under året, övriga har påbörjat sin insats tidigare men är fortfarande aktuella i insatsen någon gång under 2018. Antal individer räknat per år vad gäller unga med aktivitetssättning har varit relativt konstant sedan 2016, se tabellen nedan¹⁸.

När det gäller gruppen sjukskrivna med sjukpenning har 4 146 individer deltagit i någon förbundsfinansierad insats.¹⁹ Av dessa har 68 procent startat sin insats någon gång under året, övriga har påbörjat sin insats tidigare men är fortfarande kvar i insatsen någon gång under 2018. Antal sjukskrivna individer med sjukpenning räknat per år har ökat sedan 2016, se tabell nedan.

För gruppen unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetssättning) finns inga resultat på individnivå. Det beror på att i SUS går det enbart att registrera vilken offentlig försörjning en individ har och inte vilken målgrupp den i övrigt ingår i. Däremot går det att manuellt särskilja de insatser som prioriterar behovsgruppen.

	Alla pågående deltagare under 2018	Varav deltagare som är nyregistrerade under 2018
--	------------------------------------	--

År	Sjukpenning	Aktivitetssättning	Sjukpenning	Aktivitetssättning
2016	2781	1733	1911	1020
2017	3454	1818	2395	1083
2018	4146	2006	2823	1042

Totalt antal finansierade insatser under 2018

I Försäkringskassans helårsredovisning om verksamhet som samordningsförbunden finansierar den 28 februari 2018, framgår att det totala antalet insatser som samordningsförbunden finansierat under 2018 uppgår till 1 105 insatser. Antalet registrerade insatser är tre stycken fler jämfört med 2017. 51 procent är individinriktade insatser och 49 procent är strukturövergripande insatser. Strukturövergripande insatser riktas till medarbetare hos parterna och syftar till att förbättra samverkan mellan de aktörer som är involverade i individens rehabiliteringsprocess.

De flesta individinriktade insatserna har haft inriktningarna individkartläggning, arbetsförberedande och rehabilitering mot arbete/utbildning.

Antalet insatser för unga med aktivitetssättning

¹⁸ Skälet till att jämförelsen går tillbaka till 2016 är att uppdragets lydelse då ändrades till att verka för att det ska skapas insatser för unga med aktivitetssättning och med tillägget långtidssjukskrivna.

¹⁹ Med sjukskriven avses här personer som har sjuk- eller rehabiliteringspenning.

11 Insatser finansierade genom samordningsförbund

Under 2018 var det 45 samordningsförbund som totalt finansierade 114 insatser som särskilt riktade sig till unga med aktivitetssättning. Det är en minskning med 22 insatser (19 procent) jämfört med 2017.

2016 var det 27 samordningsförbund som finansierade 77 insatser som riktade sig till unga med aktivitetssättning. Om man jämför antalet insatser 2016 med 2018 har antalet insatser ökat med 37 stycken (48 procent).

Antalet insatser för sjukskrivna

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan redovisar antalet insatser för långtidssjukskrivna, men som tidigare nämnts finns ingen vedertagen definition av långtidssjukskriven. Det är medlemsparterna på lokal nivå som gör analyser där man gemensamt kartlägger och identifierar behov och vilka grupper som ska prioriteras i området där samordningsförbundet är verksamt. Parterna som ingår i de lokala samordningsförbunden har valt och bestämt vilka insatser som i SUS registrerats som insatser för långtidssjukskrivna.

Under 2018 var det 41 samordningsförbund som finansierade 128 insatser som särskilt riktade sig till långtidssjukskrivna. Det är en minskning med 13 insatser (10 procent) jämfört med 2017.

2016 var det 19 samordningsförbund som finansierade 56 insatser som riktade sig till långtidssjukskrivna. Om man jämför antalet insatser 2016 med 2018 är det en ökning av antal insatser med 72 stycken (128 procent).

Färre insatser för unga med funktionsnedsättning

2018 finansierade 28 samordningsförbund totalt 81 insatser som särskilt prioriterade unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetssättning). Det är en minskning med sex insatser (sju procent) från 2017.

Någon jämförelse med tidigare år är inte möjlig eftersom myndigheterna fick uppdraget första gången i regleringsbrevet för 2017.

4. Övergripande beskrivning av individerna som deltog i någon förbundsfinansierad insats under 2018

För unga deltagare med aktivitetssättning och för sjukskrivna deltagare med sjukpenning som är registrerade med personuppgifter i SUS och som startade en förbundsfinansierad insats under 2018 har Försäkringskassan samkört uppgifter från SUS med uppgifter från sjukförsäkringsdatabasen MiDAS. Syftet har varit att på aggregerad nivå få information om deltagarnas ålder, sjukskrivningslängd och diagnos.²⁰ Data i MiDAS bygger på faktiska utbetalningar från Försäkringskassan.

²⁰ SUS databas/MiDAS (Mikrodatabas för analys av sjukförsäkringen), Försäkringskassans beräkning, 2019-02-15

Inga nämnvärda skillnader mellan deltagande kvinnor och män som hade aktivitet ersättning

2018 hade 41 780 unga aktivitet ersättning²¹. Av dessa var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Antal individer med aktivitet ersättning har minskat med 3593 personer, 8,6 procent sedan 2017.

I SUS finns vid samkörningstillfället 1 042 personer med aktivitet ersättning som startat någon insats genom samordningsförbund under 2018. I MiDAS återfinns 884 av dessa. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att anledningen till differensen i siffrorna beror på manuella felregistreringar i SUS.

Av dessa 884 unga med aktivitet ersättning är 53 procent kvinnor och 47 procent män.

De flesta (14 procent) är 25 år när de startar en förbundsfinansierad insats. Utöver denna grupp är de flesta mellan 23-29 år när de startar en insats.

Kvinnor har haft aktivitet ersättning i genomsnitt i 3,4 år när de påbörjar en förbundsfinansierad insats, medan männen har haft ersättningen i 3,5 år.

84 procent av hela gruppen som påbörjat en insats under 2018 har diagnoser inom området Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar. De övriga 16 procenten har diagnoser som är jämnt fördelade på övriga diagnosgrupper.

Fler sjukskrivna kvinnor än män i insatser

2018 var 601 543 unika individer sjukskrivna och fick sjukpenning utbetald. Av dessa var 64 procent kvinnor och 36 procent män. Antal unika individer som var sjukskrivna och fick sjukpenning utbetald har minskat med 42 108 personer, 0,7 procent sedan 2017.

I SUS finns vid samkörningstillfället 2823 personer med sjukpenning som startat någon insats under 2018. I MiDAS återfinns 2793 av dessa. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att anledningen till differensen i siffrorna beror på manuella felregistreringar i SUS.

Av dessa 2 793 personer var 1 996 kvinnor och 797 män, vilket i andel ger 71 procent kvinnor och 29 procent män.

I genomsnitt har en person varit sjukskriven i 811 dagar när man påbörjar en förbundsfinansierad insats. Kvinnor har dock varit sjukskrivna något längre; snittet för kvinnor är 834 dagar och för män 753 dagar. Kvinnor i åldern 40-49 har varit sjukskrivna längst; i genomsnitt 905 dagar när insatsen påbörjas.

Den största sjukskrivningsorsaken bland både kvinnor och män är psykisk ohälsa. 75 procent av alla som påbörjat en förbundsfinansierad insats har diagnoser inom området psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar.²² Den näst största sjukskrivningsorsaken är sjukdomar i

²¹ Försäkringskassans årsredovisning 2018

²² Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder Foo-F99

muskuloskeletala systemet och bindväven.²³ 11 procent av alla med sjukpenning har diagnoser inom detta område.

5. Avslutande diskussion

Antal insatser som särskilt riktar sig till de prioriterade behovsgrupperna har minskat sedan 2017. Samverkansarbetet är beroende av lokala förutsättningar på individuell och organisatorisk nivå. Det är därför svårt att uttala sig om vad som varit avgörande för minskningen. Det totala antalet insatser har dock blivit fler under perioden 2016 - 2018.

Antalet nya unga individer med aktivitetssättning som har deltagit i en förbundsfinansierad insats, har inte ökat utan antalet är relativt konstant för de åren myndigheterna haft uppdraget. Antalet förbundsfinansierade insatser för behovsgruppen unga med aktivitetssättning har ökat sedan 2016 vilket är positivt. Detta tyder på att arbetet med att i samverkan besluta om insatser för behovsgruppen går åt rätt håll och att fler samordningsförbund finansierar insatser för behovsgruppen. Men då antalet nya unga individer med aktivitetssättning inte har ökat jämfört med de föregående åren kan mer göras, både av medlemsparterna tillsammans och av Försäkringskassan. Generellt bedömer myndigheterna att antalet individer som får sina behov tillgodosedda i samordnade rehabiliteringsinsatser bör bli fler och att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan behöver göra mer.

Antalet sjukskrivna individer med sjukpenning som deltagit i en insats finansierad genom samordningsförbund ökat under de tre år som myndigheterna haft uppdraget, även om antalet insatser för sjukskrivna har minskat mellan 2017-2018. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att de aktiviteter som myndigheterna gjort enskilt, tillsammans och genom samverkan i Nationella rådet fått genomslag för behovsgruppen långtidssjukskrivna. Trots att resultatet så här långt är positivt anser myndigheterna att det fortfarande finns mer att göra. Arbetet med att identifiera individer i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser behöver fortsätta att utvecklas så att individens behov upptäcks tidigare.

För behovsgruppen unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetssättning) har antalet insatser minskat något. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att detta kan bero på att när parterna på lokal nivå identifierar individer med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser görs bedömningen om behov av stöd i första hand; ersättningen till individen blir inte avgörande. Detta gör att insatser för unga med aktivitetssättning även kan inkludera unga med funktionsnedsättning (utan aktivitetssättning).

Även om de två behovsgrupperna liknar varandra är det viktigt att i lokala behovsanalyser hålla i minnet att behoven hos unga kan se olika ut både på individnivå och mellan kvinnor och män.

Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans möjlighet att påverka vilka insatser som samordningsförbunden finansierar är att i samverkan på lokal nivå bidra till att kunskapen hos respektive myndighet förs in i behovsdiskussionerna. De senaste åren har det skett ett utvecklingsarbete hos myndigheterna i syfte att öka medvetenheten och möjligheten att påverka i

²³ Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder M00-M99

14 Insatser finansierade genom samordningsförbund

rollen som medlemmar i samordningsförbund. Det är ett kontinuerligt utvecklingsarbete som påverkas av nya eller förändrade uppdrag till myndigheterna.

Samverkan genom samordningsförbund sker i ordinarie verksamhet och det är parternas medarbetare som står för genomförandet i de insatser som förbunden finansierar. Det betyder att nya omständigheter kan få stor påverkan och ändra förutsättningarna för insatser som finansieras lokalt.

För att kunna nyttja möjligheterna i lagstiftningen måste samverkan genom samordningsförbund ses som en naturlig del av myndigheternas ordinarie arbete. Det innebär bland annat att parterna kontinuerligt måste ha dialog med varandra både om ordinarie verksamhet samt samverkansmöjligheter hos respektive medlemspart. Samverkan genom samordningsförbund skapas inte heller utanför sitt sammanhang, vilket betyder att övrig samhällsutveckling behöver beaktas eftersom den också kommer att påverka möjligheterna att tillgodose individens behov.

Genom att utveckla engagemang och kunskap hos myndigheterna vad gäller samverkan genom samordningsförbunden kan uppdrag utifrån regleringsbrev göra skillnad i ett längre perspektiv.